

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р **Александър Христов**, Университет за национално и световно стопанство

за придобиване на образователната и научна степен „доктор” в научна област 3.5.
Обществени комуникации и информационни науки.

с дисертационен труд на тема:

Влияние на медийно съдържание в дигитална среда и необходимостта от медийна грамотност,

представен от **Ваня Божилова-Стойнова**, редовен докторант в професионално направление „3.5. ОКИН Медии и комуникации – Управление на медийно съдържание“ във Факултета по журналистика и масова комуникация, с научен ръководител доц. д-р **Мануела Манлихерова**.

I. Представяне на докторанта въз основа на подадената документация

Представеният текст, съпътстващата документация и постиженията на Ваня Божилова-Стойнова в практиката достатъчно ясно показват, че тя е автор със сериозен опит и авторитет. Нейните позиции в комуникационната практика в големи компании, а също и подготвените от нея текстове, определено допринасят за ангажираността с ценностите и принципите на журналистическата, а и комуникационните професии като цяло. Всичко това създава предпоставки за изследвания със сериозна стойност.

II. Оценка на качествата на дисертационния текст

Дисертационният труд на Ваня Божилова-Стойнова е посветен на тема, която е изключително актуална не само в областта на комуникациите, а в социалните науки като цяло. Динамиката в комуникациите и в създаването и разпространението на информацията е феноменална и всеки опит в една такава ситуация да се обърне подобаващо изследователско внимание на, казано разговорно, „истински важните неща“ като например медийната грамотност, е важен за всички.

С това може да бъде отбелязана актуалността на темата на дисертационното изследване, която всъщност, с развитието на метавселената, ще нараства все повече. Всъщност, тази дигитализация в комуникациите и възможността „всеки да е журналист“ е шанс доверието в традиционните медии да се възвръща, но това е отделна тема.

Работата притежава всички необходими формални характеристики на сериозен дисертационен труд, характеризира се с интердисциплинарен характер, комбинирайки знания и методология от различни области. Стилът е на впечатляващо високо ниво. Позициите са изразени достатъчно ясно и аргументирано, подредени са с ясна логическа последователност. Съжденията са смислени, приносите в дисертационния труд са добри, дори със сигурност бих препоръчал повече смелост във формулирането им. Текстът на автореферата показва добро съответствие с текста на дисертационния труд. Всичко това допринася за добра приложимост на резултатите в практиката.

По отношение на методологията – избраната комбинация от проучване с количествени методи, анализ на случаи от практиката и дълбочинни интервюта, създава съществени предпоставки за обективност и релевантност, а и е достатъчно отговорно като изследователски подход. Емпиричните данни са обработени с отговорност и обективност.

Библиографията е изключително богата. Предвид немалкото, но и тематично разпръснати източници, особено по темата за съдържанието в дигитална среда, подборът и използването им в текста са на добро ниво. Разнообразието от типове източници – от монографии на влиятелни изследователи и изследвания от ранга на Edelman Trust Barometer, до блогове и публицистика от не по-малко авторитетни специалисти – създава и предпоставки да бъдат обхванати максимално много гледни точки, което е чудесно.

Като цяло медийната грамотност и влиянието на съдържанието в дигиталните канали са широко разглеждани теми, и като правило често се отбелязва връзката между развитието на тези канали и множението на информационните източници и, така да кажем, по-безкритичното възприемане на всякаква информация от страна на хората. Такива виждания са застъпени и в дисертацията. Доколкото това потвърждава необходимостта от внимание към медийната грамотност, подходът е релевантен, при все това обаче е важно да се отчита и факта, че когато хората са повече информирани, това не означава автоматично, че са *по-добре* информирани.

III. Позитиви на дисертационното изследване

В съдържателен план, могат да бъдат открити няколко важни предимства на дисертационното изследване на Ваня Божилова-Стоянова.

Първо, навсякъде в текста личи баланса на отговорностите при необходимостта от развитие на медийната грамотност в съвременната дигитална среда – такива имат както създателите на медийно съдържание (което е очевидно), така и гражданите. Това е прекрасно, защото е от една страна с подобно разбиране еволюцията ще се случи по-добре, а от друга – като че ли вижданията в общественото пространство често наклонят везните основно към едните или другите. Или се говори, популярно казано, в стил „всеки сам си преценя“, в смисъл че хората са лишени от отговорност към себе си и към останалите да подбират източниците си на информация, или неоснователно се развява темата за свободата на изразяване от страна на създателите на съдържание. Така или иначе текстът е изключително точен и прецизен в тези постановки.

Второ, изследванията представляват самостоятелна ценност, личи както ангажираността, така и достъпа до важни лидери на мнение. Интерпретацията на събраните данни в хода на изследването е отлична. Формулировката на хипотезите е добра, особено втората е изключително важна.

Трето, разработката е прагматична, консистентна и прави изключително точни референции към комуникационната действителност. В текстовете ясно личи отличното познаване на медийната среда, на дигиталните комуникации, позициите са представени с необходимата прецизност. Специално внимание е обърнато на развитието на медийната грамотност в образованието, което важно предвид необходимостта от повече внимание към тази тема.

Четвърто, в заключителната част са отразени основните изводи от изложението, което дава достатъчна завършеност по отношение на структурата и съдържанието. Това дава основание да се каже, че дисертационният труд се характеризира с обхватност и пълнота.

IV. Бележки, препоръки, насоки за по-нататъшна работа

Заедно с всичко това, могат да се маркират няколко бележки, на които може да се обърне внимание по-нататък.

Първо, може би има причина, но на места текстът звучи леко апокалиптично. Той така и започва, в заключението също личат някои такива постановки, срещат се съждения като „изглежда публиката отдавна е прекрачила границите“ (с. 130), обсъден е частен случай на разпространение на невярна информация (с. 154 – 155), който според мен е мащабиран без съществено основание. Сред изследователите е разбираемо притеснението по отношение на това как информацията се възприема и разпространява, самият аз също ги споделям, и точно поради това много трябва да внимаваме да не изпадаме в крайности. В дисертационния труд като цяло няма такива, но една по-трезва преценка върху някои текстове би била полезна.

Второ, изборът на респонденти за дълбочинните интервюта, както и на казусите за изследване (примери от практиката, с. 101 и сл.) определено е релевантен. При все това обаче е добре някъде в текста да бъдат изявени по-ясно критериите, по които те са подбрани – особено по отношение на специалистите в сферата на комуникациите. Подобна методологична бележка би била ценна и би придала още по-голяма монолитност и обективност на позициите.

Насоките за по-нататъшна работа са ясни – постоянно внимание и актуализация на постановките по отношение на медийната грамотност в условията на усъвършенстване на дигиталните канали и развитие на метавселената.

Посочените бележки категорично не намаляват изключително положителната оценка за дисертацията и значимостта на посочените научни постижения. Текстът представя автора като изследовател с много добри познания и умения в тази сфера.

V. Публикации и участия в научни форуми

От предоставените документи личи, че са изпълнени, както следва:

- Изискванията на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски” за апробиране и оповестяване на резултатите от изследването според чл. 5, т. 5.
- Покрити са минималните национални изисквания по чл. 63, ал. 1, т. 4 и чл. 69, ал. 3.

VI. Заключение

Като се вземат предвид достойнствата на разработката, актуалността и спецификата на изследваните проблеми, възможността за тяхното приложение в практиката, доброто теоретично равнище на изследваните и анализирани проблеми и всичко останало, цялостната ми оценка за дисертацията е положителна. В тази връзка бих искал напълно убедено да препоръчам на уважаемото научно жури да присъди на Ваня Божилова-Стоянова образователната и научна степен „доктор” в научна област 3.5. Обществени комуникации и информационни науки.

Дата: 22.01.2022 г.

Рецензент:

Доц. д-р Александър Христов